

Izvedenec Rebek pravi v slovenščini, da je po poklici ključarski pomočnik. On se odločno izreče proti, da bi se dovolilo ljudem jemati mero, ki se niso obrta učili. Posebno opozarja, da železniški trgovci prihajajo k ključarju in naročajo po meri to ali ono blago. Taka je s ključi. Ti imajo vsi jednako obliko in če ga je komu treba, kupi ga lahko pri trgovci z železnino. Samo malo mu ga je treba popiliti in prirediti. Lahko potem s ključem odpre razne prostore in kaj pokrade, kar se večkrat zgodi. Izvedenec opozarja, da jeden trgovec z železnino jemlje tudi mero za štedilna ognjišča; naposled tako ognjišče se vendar ne priklada in stane več, kakor bi se bilo naročilo pri rednem mojstru. To so povodi, iz katerih je on odločno proti temu, da bi se dovolilo komu jemati mero, ki se obrta ni učil. (Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Jesih sčistiš, ako je kalen, če mu prideneš 1 do 3 žlic posnetega mleka. Za brezbarven jesih je treba manj mleka, nego za rudečega.

Hitro čistitev oken. Čistilne krede deni v čisto cunjo, vkupe zvi in pomoči v vodo, potem pa s to cunjo pobriši okno. Na to se pa okno izbriše še z čisto cunjo. Funt take krede velja 6 kr. in jo je za dolgo zadosti.

Mušjo blato odpraviš z hišne oprave, ako narediš testo iz fino zdrobljenega navadnega škroba. Na to v to testo pomoči vate in ž njo zdrgni hišno opravo, da se umazanost odmoči. Na to se pa previdno obriše opravo z volnenimi cunjami. Hišna oprava je kmalu čista, kakor je bila poprej.

Dolgo rabljene vinske kozarce sčistiš, ako vodi prideneš solne kisline. Solna kislina raztopi ogljikovokislo apno, ki se je sesedlo iz vode. Naposled se pa morajo kozarci še s čisto vodo izplakniti.

Kmetijstvo.

Računski zaključek mestne hranilnice v Kranji.

Začetkom tega stoletja pričela se je tudi v Avstriji priznavati velika narodno-gospodarska važnost in blagodejnost hranilnic, to je denarnih zavodov, ki imajo z jedne strani namen, da vzbujajo štedljivost mej občinstvom, s tem pa pospešujejo delavnost in marljivost, ter povzdigujejo v naravni posledici gmotno blagostanje, pa tudi kulturni napredek prebivalstva, — kateri pa z druge strani s velikimi denarnimi sredstvi po vlogah pridobljenimi pomagajo posestnikom, obrtnikom in trgovcem na ta način, da jim v potrebah na male obresti izposojujejo denar, ter jih varujejo visocih obrestij presebičnih posojilodajcev. Prva hranilnica v Avstriji osnovala se je leta 1819 na Dunaji, prva v vojvodini Kranjski pa leta 1820 v Ljubljani, potem pa osnova novih hranilnic na Kranjskem dolgo časa ni napredovala. Še le leta 1882. nastala je nova hranilnica v Kočevji, leta 1889, pa mestna hranilnica v Ljubljani.

Tudi mesto Kranj poskušalo je že parkrat ustanoviti v sredini Gorenjske svoj denarni zavod. Že leta 1853.

nameravalo je osnovati hranilnico kot zasebno društvo za delnice, toda visoka deželna vlada ni podpirala tega prizadevanja, poudarjajoč, da bi se ustanovitev delniške družbe za dobičkarsko spekulacijo ne strinjala z hranilničnim sestavom. Leta 1873. prizadevali so si zopet Kranjčani združeni z nekaterimi tržaškimi veljaki, da bi v življenje obudili zasebni zavod „Gorenjsko hranilnico“ s sedežem v Kranji, pa veliki dnnajski denarni polom iz leta 1873. udušil je vse takratne dobre namere ter ohladil za dolgo časa zanimanje za ustanovitev hranilničnega zavoda v Kranji. Še le tretji poskus osnovanja hranilnice se je posrečil in dne 6. julija 1893. otvorila se je „mestna hranilnica v Kranji“ kot občinski zavod ter pričela svoje delovanje. Mestna občina prevzela je na sé velike žrtve za novi zavod, za kar jej gre vsa hvala: prepustila je hranilnici v mestni hiši brezplačno potrebne prostore, prevzela je vse poroštvo za njo in deponovala v ta namen kavcijo znašajoča 10.000 gld., na stroških za nje prvo uravnanje in prvo upravo pa je potrošila 1.157 gld. 64 kr. Pa tudi meščanje kazali so glede hranilničnih zadev tako v mestnem zastopu kakor pri opravljanju hranilničnih poslov lepo složnost, vzajemnost in veliko požrtvovalnost, in le na ta način bilo je možno, uspešno premagovati preobilne težava, ki so vedno združene z osnovo in začetnim poslovanjem tacega zavoda. Skromen je bil začetek, a uspeh koncem polletnega poslovanja sme se imenovati ugoden.

To dokazuje denarno gibanje tega zavoda, ki je bilo tekom pretečene polletne dobe sledeče:

Skupnega prometa imela je hranilnica v prejemkih in izdatkih z vštetim preostankom gotovine v blagajnici	156.316 gld. 96 kr.
Na hranilnih vlogah bila je do 31. decembra 1893 na 232 knjiž. hranilnici izročena svota	58.969 gld. 83 kr
Od teh se je vzdignilo skupaj	1.630 „ 18 „
in je vložena ostala svota	57.339 gld. 65 kr.
Če se tej svoti prištejejo kapitalizovane vložne obresti s	529 „ 57 „
iznaša stanje vlog koncem leta 1893	57.869 gld. 22 kr.

Pri porabi ali nalaganji tega hranilničnega premoženja uvaževala je hranilnica pred vsem, da je občinstvu, pa tudi hranilničnemu namenu in njeni koristi najbolj prikladno, da se ta zaklada kolikor možno plodonosno naloži na hipoteke, in radi tega ni se uporabljala hranilnična zaklada za nakup vrednostnih papirjev. To je bilo tembolj opravičeno, ker so se kmalu pričeli oglašati posojilojemniki, in je bilo treba primerno svoto gotovine imeti pripravljeno za izplačilo dovoljenih hipotečnih posojil.

Prošenj za hipotečna posojila bilo je do koncem l. 1893. vloženih 56 za naprošeno skupno svoto	46.678 gld. 50 kr.
in na te prošnje dovolilo se lje posojil svota	35.122 „ 50 „
likvidovalo in izplačalo pa se jih je do konca l. 1893.	9.402 gld. 50 kr.

Previdnost pa je ukazovala hranilnici, da mora denar pripravljeno imeti tudi za druga dovoljena a ne še likvidovana posojila, zatorej naložila se je ostala hranilnična zaklada potom tekočega računa pri zanesljivih denarnih zavodih s konečno svoto 48.409 gld. 11 kr. na ugoden način tako, da je ta denar do konca l. 1893. donesel na obrestih (po odbitku za l. 1894. predplačanih 112 gld. 50 kr.) čisto svoto 563 gld. 96 kr.

Hranilnično ravnateljstvo je bilo uverjeno, da v prvem začetku hranilničnega poslovanja ni možno pričakovati precejšnjega čistega prihodka, zato je štedilo po možnosti pri uradnih stroških, in je hranilnično poslovanje uravnalo tako, da so vsi uradni stroški za poluletno poslovno dobo znašali le 153 gld. 59 kr. in to je prouzročilo veseli učinek, da more mestna hranilnica v Kranji koncem prvega poluletnega poslovanja izkazati že čisti dobiček v znesku 11 gld. 83 kr.

Hranilnica je torej in bode tudi v prihodnje postopala kolikor možno previdno in sigurno in zatorej sme pričakovati, da se bode zaupanje slavnega občinstva do nje zmirom bolj množilo in širilo, in da bode mladi zavod od leta do leta napredoval, ter vedno bolj ustrezal svojemu namenu, širiti blagostanje v svojem poslovnem okrožji in utrjati gmotno nezavisnost narodovo.

Snovanje novih posojilnic in hranilnic nas posebno zaradi tega veseli, ker vemo, da je naš narodni obstanek le tedaj zagotovljen, ako se tudi v narodnem oziru postavimo na lastne noge. Narod, ki je v gospodarskih ozirih odvisen od tujcev, si tudi nobene politične samostojnosti in svobode pridobiti ne more. Na Štajerskem in Koroškem vidimo, da se je slovenski narod še le potem jel politično bolj zavedati, ko si je s posojilnicami nekoliko v gospodarskem oziru pridobil gospodarsko neodvisnost od Nemcev. Naši nasprotniki dobro poznajo važnost denarnih naših zavodov zato se tako hudujejo nad njimi po listih pa tudi v javnih zastopih.

Na Kranjskem se baš začinja košatiti tuji kapital. V takem času so posebno važni domači denarni zavodi, ker lahko obvarujejo marsikaterega kmeta in obrtnika, da ne zagazi v zavisnost od tujstva. Marsikatero posestvo lahko taki zavodi ohranijo v slovenskih rokah. Zato bi veseli bili, da se je naše prebivalstvo bolj začelo za stvar zanimati. Le predolgo smo malomarno gledali, kako se je samo kranjska hranilnica v Ljubljani košatila in z našim denarjem podpirala naše narodne nasprotnike. Da bi se taki zavodi vedno bolj razvijali, v to nam pomozi Bog!

Kmetijske raznoterosti.

O pokončevanju hroščev. Na vso moč koristno in hvalevredno je, da se ta toliko škodljivi mrčes, kar se da zatira, le treba je, da se nabrani kebrji popolnoma uničijo, hočemo reči, usmrtijo in potlej še le v kompostno jamo, gnoj ali kam drugam zakopljejo, če ne — mu pol živi hrošči še lahko uidejo. Temu v dokaz navedemo kratko, a resnično, zraven pa malo smešno dogodbo. V nekem kraju začel je občinski tajnik

nabirati nabrane hrošče in metal je na pol žive rujavce naravnost v stranišče. Zgodi se pa, da je soproga tajnikova kmalu po tem iz stranišča večkrat kar pribežala tožuje, da na stranišči sedeča nima miru — in kaj je bilo? hrošči v zaporu so oživali in frčali proti vrhu zraka in zopet svobode iskaje. Z večkratnim polivanjem z vrelin kropom in z živim apnom se ta škodljivi mrčes najbolj popolnoma uniči.

Lipo je jako priporočati, da bi se sadila ob cestah Daje dobro senco, za čebele dobro pašo, dober les za podbarje, katerega se ne loti črv in dobro oglje za risanje.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Iz zakristije podal sem se v znotranje samostanske prostore, da se poklonim ondi č. g. o. P. F. Bila sva si v mladinskih letih dobra znanca. On je kmalu po viharni dobi leta 1848. vstopil v frančiškanski red, in se od takrat nisva več videla. Ko se mu predstavim, kedo da sem, me je sprejel prav prijazno. Med mnogo drugim pogovarjala sva se tudi o dobrih starih znancih, katere je pa, — žali! že do malega zagrebla grobarjeva lopata. Ker me je posebno mikal in zanimal razgled iz „Fortece“, okroglega in na vrhu obzidanega vrhunca, ki se vzdiguje ob kraji samostana in nekako v sredi njegovega vrta, prosil sem č. g. prijatelja, naj me pospremi tja gori. Se ve, da je rad vstregel moji prošnji. Razgled iz „Fortece“ je pač v resnici pravi lepovidek. Tik pod manoj v podnožji griča razširjal se mi je Sušak. Ne verjel bi skoraj človek, da se je v malih letih zasulo toliko morja, in s tem pridobilo se toliko stavbenih prostorov za ta reški predkraj, ki ima, kakor sem prilično že omenil, namen: sprejeti s časom iz Reke le sem potisnjene Hrvate. K desni od Sušaka neposredno naprej razširja se, — a še v dokaj večji obširnosti — mesto Reka na kar nerazumljivi način. Za cele vrste ulic, trgov, palač in raznih poslopij pridobilo se je prostora s zasipanjem morja. V ladjestaji zibalo se je v morski gladini brodov skoraj brez števila. Kaj bi ne, saj je ta še manj kot javna tajnost, da Reka želi in hrepeni, — če ji bo le moč, prekucniti Trst, postaviti ga v senco, ponižati ga, a sebe pa povzdigniti v prvo pomorsko mesto ob Adriji. Kakor velikanska morska planota razlival se je dalje v podnožji pod manoj Kvarnerski zaliv, zavzemajoč prostora okolu 40 morskih milj; onkraj njega razprostirala se mi je tužna Istra s svojo visoko Učko goro (Monte maggiore); kazale se mi dalje: Ika, Moščenica, Lovran in svetoznana Opatija (Abacija). K levi vzdigovala sta se iz morja velika otoka Krk in Črez. Mimo teh dveh otokov polje k desni skozi tako zvana „Velika vrata“ morski pot proti Pulju in Trstu, k levi pa skozi „Mala vrata“ na Senj in dalje proti Dalmaciji. Tudi razgled na trsatski trg, ki šteje nad 100 hiš, in na razvalino starega frankopanskega grada od tod je prav zanimiv. Proti izhodu pa se razširja, po